

דרכי הוראה

מסכת יומא פרק ג

משנה א'

אמר להם הממנה: צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה.

אם הגיע - הוראה אומר: ברקאי.

מתתנא בן שמואל אומר: האיר פני כל המזרח.

עד שבחברון?

והוא אומר: הן.

ענין המשנה: אמירת הממונה, ואמירת הרואה.

להוסיף: הזמן הדרוש - לת"ק: ברקאי. למתתנא ב"ש: הארת פני כל המזרח.

משנה ב'

ולמה הצרכו לכך?

שפעם אחת עלה מאור הלבנה, ודמו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד, והוציאוהו לבית השרפה.

הורידו כהן גדול לבית הטבילה.

זה הפלל היה במקדש:

1. כל המסיד את רגליו - טעון טבילה.

2. וכל המטיל מים - טעון קדוש ידים ורגלים.

משנה ג'

3. אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפלו טהור, עד שישטבול.

חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום.

וכלן בקדש על בית הפרנה, חוץ מזו בלבד.

במשנה ב' שלושה חלקים:

א. הסבר לצורך בבדיקה האם האיר המזרח.

ב. הורדת כה"ג לטבילה, והסבר לצורך בטבילה (עיקר ההסבר מופיע במשנה ג').

ג. כללי טבילה וקידוש.

במשנה ג' שלושה חלקים:

א. המשך כללי הטבילה.

ב. מנין הטבילות והקידושים ביוה"כ ומקומם.

משנה ד'

פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם.

פשט, ירד וטבל, עלה ונסתפג.

הביאו לו בגדי זהב, ולבש, וקדש ידיו ורגליו.

הביאו לו את התמיד.

קרצו, ומרק אחר שחיטה על ידו.

קבל את הדם, וזרקו.

נכנס להקטיר קטרת של שחר, ולהטיב את הנרות, ולהקריב את הראש ואת האברים ואת החבתין ואת הזין.

במשנה שני חלקים: א. הכנות להקרבת התמיד. ב. הקרבת התמיד.

הקידוש נעשה לכבוד בגדי הזהב שלבש, (לדעת רבי מאיר במשנה ו' הכה"ג גם קידש את יו"ר לפני הטבילה לכבוד בגדי הזהב שילבש).

טבילה זו נעשתה בחוץ ולא על בית הפרוה.

משנה ה'

קטרת של שחר - היתה קרבה בין דם לאברים.

של בין הערבים - בין אברים לנסכים.

אם היתה כהן גדול זקן או אסטניס - מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן, כדי שתפוג צנתן.

במשנה שני חלקים: א. מקומה של הקטרת הקטורת בסדר העבודה של הקרבת התמיד. ב. חימום מי הטבילה.

משנה ו'

הביא והיה לבית הפרוה ובקדש היתה.

פרסו לו סדין של בוץ בינו לבין העם, קדש ידיו ורגליו ופשט.

רבי מאיר אומר: פשט, קדש ידיו ורגליו, ירד וטבל, עלה ונסתפג.

הביאו לו בגדי לבן, לבש וקדש ידיו ורגליו.

לדעת ת"ק: הקידוש הראשון נעשה לכבוד הבגדים שפושט, והקידוש השני לכבוד הבגדים שלבש.

לדעת ר"מ: הקידוש הראשון נעשה לכבוד הבגדים שילבש, והקידוש השני לכבוד הבגדים שלבש.

א"כ לדעת ר"מ שני הקידושים הם עבור הבגדים שלובש, אחד לפני הלישה ואחד לאחריה.

משנה ז'

בשחר היתה לובש פלוסין של שנים עשר מנה, ובין הערבים הנדוין של שמונה מאות זוז, דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: בשחר היתה לובש של שמונה עשר מנה, ובין הערבים של שנים עשר מנה, הכל שלשים מנה.

אלו משל צבור, ואם רצה להוסיף - מוסיף משלו.

מחיר הבגדים במשנה מופיע לפי מנים או לפי זוזים, כדאי בכל פעם לחשב את מחיר הבגדים לפי שני סוגי המטבעות.

משנה ח'

בא לו אצל פרו, ופרו היתה עומד בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב.

והכהן עומד במזרח ופניו למערב, וסומך שתי ידיו עליו ומתנדב.

וכך היתה אומר: אגא השם, עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי. אגא השם, כפר נא לעונות ולפשעים

ולחטאים שעויתי ופשעתי ופשעתי ופשעתי לפניך אני וביתי, כפתוב בתורת משה עבדך: 'כי ביום הזה כפר

עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו' (ויקרא טז).

והן עונין אחריו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

במשנה שני חלקים: א. מקום עמידת הפר והכהן גדול. ב. נוסח הוידוי.

עמידת הפר מתוארת במקום גופו וכיוון ראשו ופניו, כדאי להוסיף את כיוון זנבו, כדי למנוע בלבול בין ראשו ליפניו.

משנה ט'

בא לו למזרח העזרה, לצפון המזבח, הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו.

ושם שני שעירים.

וקלפי היתה שם ובה שני גורלות.

של אשכרוע היו, ונשאן בן גמלא של זהב, והיו מזכירין אותו לשבח.

במשנה שני חלקים: א. מקום עשיית הגורל. ב. החומר ממנו עשויים הגורלות.

משנה י'

בְּן קָטִין - עֲשֵׂה שְׁנַיִם עֶשֶׂר דָּד לְפִיּוֹר, שְׁלֹא הָיוּ לוֹ אֶלָּא שְׁנַיִם.
וְאִף הוּא עֲשֵׂה מוֹכְנֵי לְפִיּוֹר, שְׁלֹא יִהְיוּ מִימֵיו נִפְסָלִין בְּלִינָה.
מִנְבוֹ הַמֶּלֶךְ - הָיָה עוֹשֶׂה כָּל יְדוֹת הַכְּלָיִם שֶׁל יוֹם הַכְּפוּרִים שֶׁל זָהָב.
הִלְנִי אִמּוֹ - עֲשֵׂתָה נְבֻרָשֶׁת שֶׁל זָהָב עַל פְּתִחוֹ שֶׁל הַיֶּכֶל.
וְאִף הִיא עֲשֵׂתָה טַבְּלָא שֶׁל זָהָב, שֶׁפָּרְשֶׁת סוּטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ.
נִיקְנוֹר - נַעֲשׂוּ נְסִים לְדַלְתוֹתָיו, וְהָיוּ מְזַכְרִין אוֹתוֹ לְשִׁבַּח.
בַּמִּשְׁנָה אַרְבַּע (שְׁלוֹשָׁה גְבוּרִים וְאַשָׁה אַחַת) שֶׁהוֹזְכְּרוּ לִשְׁבַח עַל פְּעוּלוֹת שֶׁעָשׂוּ לְצוּרְךָ הַמְּקֻדָּשׁ.
בַּמִּשְׁנָה שֶׁשָׁה מַעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְצוּרְךָ הַמְּקֻדָּשׁ.

משנה י"א

וְאֵלּוּ לְגִנְאֵי:

שֶׁל בֵּית גְּרָמוֹ - לֹא רָצוּ לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה לֶחֶם הַפָּנִים.
שֶׁל בֵּית אַבְטִינָס - לֹא רָצוּ לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַקְּטוֹרֶת.
הַגֵּרֶס בֶּן לִוִי - הָיָה יוֹדֵעַ פָּרָק בְּשִׁיר וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד.
בֶּן קַמְצָר - לֹא רָצָה לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַכֶּתֶב.
עַל הַרְאִשׁוֹנִים נֶאֱמַר: 'זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה'.
וְעַל אֵלּוּ נֶאֱמַר: 'וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב'.
בַּמִּשְׁנָה אַרְבַּע (שְׁנֵי גְבוּרִים וְשְׁתֵּי מַשְׁפָּחוֹת) שֶׁהוֹזְכְּרוּ לְגִנְאֵי עַל סִירוּבָם לְלַמֵּד אֶת הַתְּמַחוּתָם לְאַחֵרִים.